

8 Mart'ta ve Her Gün Kadınlara Özgürlük

Şeyma Çopur

07.04.2020

İçindekiler

Umutsuzluğa Kapılırsan Bu Kalabalığı Hatırla	5
Bir Arada, Beraber Peki Ama Nasıl?	6
Birlikte Olmanın, Dayanışmanın ve Deneyimin Gücü	8
Deneyimlerimizi Anlamak ve Yeni Deneyimler Yaratmak	9
8 Mart'ı Ele Alacak Olursak...	10

Bir 8 Mart'ı daha ardımızda bıraktık. Ardımızda bıraktığımız yalnızca bir gün oldu. O gün tanıdığımız ya da hiç tanımadığımız yüzlerce, binlerce kadınla bir arada olmanın yarattığı güç, attığımız sloganların sokaklarda yankılanmasıyla hissettiğimiz özgüven ve örgütlü mücadelemize duyduğumuz inanç gibi pek çok şey ardımızda kalmadı. “Dünya yerinden oynar” diyoruz ya en coşkulu halimizle, işte o gün eyleme katılan her birimiz o sözü kazandık; söyleyebilme hatta düşünebilme cesaretinide.

Bizler de Anarşist Kadınlar olarak karamor bayraklarımızla, dövizlerimizle, sloganlarımızla sokaklardaydık. Ankara’da geçtiğimiz seneden bu yana kadınları “El ele özgürlüğe” çağıran her bir kadının ilmek ilmek ördüğü örgütlü mücadelemizle ve İstanbul’da 2010’dan bu yana büyüttüğümüz isyanla sokaklara taştık. Taşmak iyi geldi hepimize. Evlerden, işyerlerinden, okullardan, kapatıldığımız neresi varsa oradan... Kimliklerden, bedenlerden, kıyafetlerden taştık. Herkes olmak istediği yerde, olmak istediği haldeydi. İşte bu, umut verdi hepimize.

Umutsuzluğa Kapılırsan Bu Kalabalığı Hatırla

İstanbul'da gerçekleşen 18. Gece Yürüyüşü'nde herkes kendi sözünü yazdığı bir dövizle buluşma noktasındaydı. O sözlerden biri ise içinde bulunduğumuz süreçte hepimizin ihtiyacı olanı tek cümleyle dışa vurmuş gibiydi: "Umutsuzluğa Kapılırsan Bu Kalabalığı Hatırla".

Kadınların yaşamını hedef alan şiddet sarmalı gün geçtikçe büyüyorken birbirimizle kurduğumuz kadın dayanışmasına, bizi harekete geçiren umuda daha çok ihtiyacımız var. Öyle bir sarmalın içindeyiz ki kadın katliamlarının arttığını biliyoruz, şiddetin - boyutu ve niteliği değişkenlik gösterse de- her bir kadını hedef aldığını biliyoruz. Biliyoruz ama bunca yıldır bize sorunlarla karşılaştığımızda başvurmamız gereken yetkili merci olarak gösterilen hiçbir devlet mekanizması yaşadığımız şiddetin önüne geçmiyor- ken bir çoğumuz ne yapacağımızı bilmiyoruz.

Kadınlar şiddete uğruyorken şiddetin faili olan erkekler tam da o mekanizmalar tarafından korunup kollanıyor, ödüllendiriliyor hatta. Nadira Kadırova'yı katleden erkeğin AKP milletvekili olduğu apaçık ortadayken davanın üzeri kapatılmaya çalışılıyor, Gülistan Doku 70 günü aşkın süredir buluna-

madığı halde, şüpheli erkek hakkında hiçbir soruşturma yürütülmüyor. Nadira ve Gülistan gibi sayısız örnek de versek yetmiyor şiddetin boyutunu anlatmaya. Günbegün dünyayı bize dar edenlerin sarmalının içine çekiliyoruz. Bu sarmalın içindeyken her geçen gün erkeklerin tepemizde devlet kadar devletleştiğini, devletin tepemizde erkekler kadar erkekleştiğini görüyoruz. Çare ne birine katlanmak ne öteki-ne sığınmak, biliyoruz.

Bir Arada, Beraber Peki Ama Nasıl?

Yaşananlar karşısında umudumuz, bugüne kadar büyüyen kadın mücadelesiyle kendini var ediyor. Bugüne kadar başkalarının belirlediği yaşamlarımızı kendi ellerimize almak istediğimizde, bunun için tüm farklılıklarımıza rağmen, kadın olduğumuz için birlikte mücadele ettiğimizde hiçbir şeyin şimdiyle aynı olmayacağını, özgürlüğümüzü engelleyemeyeceklerini biliyoruz. Geçtiğimiz 8 Mart, bu umudu bir kez daha perçinlememizi sağladı.

Çünkü bu 8 Mart'ta devletin bütün bir toplumu, özellikle biz kadınları sıkıştırmaya çalıştığı çıkmazlardan sıyrılmanın türlü yollarını kadın dayanışma-

sının gücüyle ve örgütlü deneyimimizle yaratabildik. İstanbul'da kadınların 8 Mart Mitingi düzenlediği Kadıköy, yıllardır kadınlara türlü bahanelerle yasaklanıyordu ve devletin miting alanı olarak gösterdiği seçenekler kadınları izole etmenin ve kadın mücadelesini görünmez kılmanın bir yöntemi haline gelmişti.

Devletin kadınları izole etmek için getirdiği ilk yasaklama, 2016 8 Martı'nda karşımıza çıktı. Valilik Kadıköy'ü kadınlara tamamen yasakladığında "Özgürlük Yasaklanamaz" diyerek buna karşı koymuş ve o gün Kadıköy'ün tüm sokaklarını eylem alanına çevirmiştik. Sonraki senelerde ise en fazla kadına ulaşabilmeyi amaç edinerek farklı miting alanlarında 8 Mart eylemlerini düzenledik. Ancak bu sene farklı bir biçimi yaratmak için kollarımızı sıvadık. Yeni bir biçimi yaratma gündemi tabi ki yıllarca farklı kollardan büyüttüğümüz kadın mücadelesinin ihtiyaçları üzerinden ortaya çıktı, yürüttüğümüz tartışmalar da bu ihtiyaçla şekillendi. Ve ortaya çıkan da 8 Mart Kadıköy Kadın Buluşması oldu.

Elbette birçok konuda birbirimizden ayrı düştüğümüz birçok nokta var ancak kadın mücadelesinin gücü tam da buradan geliyor; birbirimizle ve sokağa çıktığımızda karşılaştığımız her bir kadınla, farklılıklarımıza rağmen aynı dili konuşabilmekten. Bu dil iktidarsız, kendisini dayatmayan, her parçanın bir

bütünde kendini var edebildiği, ilkesi kadın dayanışması olan bir mücadele dili. Bugüne kadar bu dili ne kadar işlevsel kullanırsak o kadar kazandığımızı, bu dilden uzaklaşırsak kaybettiğimizi deneyimledik. Bu yıl bir araya geldiğimiz Kadıköy Kadın Buluşması'nın kadın mücadelesine kattığı deneyim işte böyle bir dille şekillenmiş oldu. Belki de umudunu yitirme noktasına gelmiş birçok kadının katılımı, yıllardır yasaklanan Kadıköy'de yeni bir zemin kazanmamızı sağladı.

Birlikte Olmanın, Dayanışmanın ve Deneyimin Gücü

Dayanışmayı kendisine amaç edinmiş kadınların bir araya geldiği her zemin yeni bir ilişki biçimini yaratırken her bir kadının gündelik yaşamında kurduğu ilişkileri ve kendi yaşam deneyimini de doğrudan etkiliyor. Kadın mücadelesinin yükselmesi, bir kadının metrobüste yaşadığı taciz karşısında ses çıkarmasını sağlıyor, özgüven ve cesaretle kendisini var ediyor. Burada bireysel bir tepki olarak görünse de bir kadının yaşadığı tacize karşı çıkardığı ses, bir başka kadının daha yaşadığı şiddet karşısında ses çıkarma-

sıyla deneyim üretiyor. Kadınlar arasındaki etkileşimin birbirine dokunmak ve mücadele etmekten geçtiği kadın mücadelesini güçlü yapan bir başka nokta da bireysel deneyim ve topluluk deneyimlerinin arasında birbirini besleyen bir ilişki olması.

Her birimizin birey olarak yaşam deneyimi birbirinden çok farklı tabii. Ancak özellikle biz kadınlar arasında bilinçli ya da bilinçsiz şekilde gerçekleştirdiğimiz bir iletişim biçimi olarak deneyim aktarımı birbirimizin yaşamlarına dokunabilmenin ve birbirimizin yaşamlarını dönüştürebilmenin de bir aracı. Öyleyse deneyimi kadın mücadelesinde yer alan her birimizin de bir başka kadına değerlendirmek için kullandığı bir araç olarak düşünebilmeliyiz ve kadın mücadelesinin pratik ve teorik deneyimlerini de bir deneyim alanı olarak belleğimizde tutabilmeliyiz.

Deneyimlerimizi Anlamak ve Yeni Deneyimler Yaratmak

Deneyim dediğimizde, yapılan bir eylemin sonucuna işaret ediyormuşuz gibi görünebilir. Deneyim burada daha çok eylemin ortaya çıkış ve gerçekleşme sürecini sonuçlarıyla beraber değerlendirmeyi ve bir sonraki eylem için önizleme oluşturmayı kastediyor.

Birey olarak her birimizin deneyiminin birbirinden farklı olduğunu yukarıda söyledik, tabi aynı farklılık topluluk deneyimlerimiz için de geçerli olabilir. Çünkü deneyimi oluşturan ve şekillendiren ne yalnızca olay ya da durum ne de sadece sonuç. Bunları ve daha birçok etkeni birbiriyle nasıl ilişkilendirdiğimiz, yani yorumumuz her bireyin ve topluluğun deneyimini farklılaştırabilir.

Kadın mücadelesinin farklı yorumlar etrafında şekillenmesi, her bir coğrafyada, şehirde, platformda birbirinden farklı noktaların ön plana çıkması da bahsettiğimiz deneyim farklılığını ortaya koyuyor. Elbette bu deneyim alanının ötesinde bizi bir araya getiren, hepimiz için aynı geçerlilikte olan ilkelere var. Ancak olaylara bakış açımız, izlediğimiz yöntemler ve stratejiler birbirinden farklı, bu farklılığın önümüze nasıl süreçlerde çıktığı, çıktığında ortak biçimde hareket etmemizi ne oranda ve nasıl etkilediği uzunca tartışmalı bir konu.

8 Mart'ı Ele Alacak Olursak...

Dünyanın pek çok yerinde uzunca bir süredir kadınların sokağı ne olursa olsun asla terk etmediğini, isyanın giderek büyüdüğünü görüyoruz. Bu görüntü 8 Mart'ın ardından internette yayınlanan, milyon-

larca kadının bir araya geldiği eylem fotoğraflarıyla daha da güçlendi. Bir kıvılcımla başlayan isyanların bugüne gelmesindeki süreci kendi coğrafyalarında mücadelenin içinde yer alan birçok kadının/kadın örgütünün yorumlarıyla okuduk. Var olan koşullarda farklı coğrafyalardaki kadınların ortak deneyimler ürettiğine de şahit olduk. Biz de kendi coğrafyamızda, kadın mücadelesini kimi zaman bu deneyimlere dayanarak kimi zaman yeni deneyimler üreterek örgütlemeyi sürdürdük. Birbirimizden örnek aldığımız mücadele biçimleri olduğu gibi, coğrafyamızın toplumsal ve kültürel gerçekleri oranında bir-birimizden farklılaştığımız biçimler de oldu. Üstelik kendi coğrafyamızın her bir parçasında da eş zamanlı olarak farklı deneyimlere şahit olduk.

Bir yandan Erzincan'da yasaklanan 8 Mart'ın, bir yandan Ankara'da polisin Kolej'de toplanıp Sakarya Caddesi'ne yürüyüş gerçekleştirecek kadınların önüne kurduğu barikatların haberini aldık. İstanbul'da ise yine 8 Mart'ta İstiklal Caddesi'nde yürümenin yasaklandığı bir gece yürüyüşü söz konusuydu. Hatta İçişleri Bakanı Süleyman Soylu kadınlarla pazarlık yapmaya çalışıp "İstiklal Caddesi dışında her yerde yürüyüşe izin var." açıklamasında bulundu.

Ancak yine binlerce kadın Taksim yasağına inat Taksim'de Sıraselviler Caddesi'nde toplandı. Bir saate yakın süren bekleyişin ardından kadınlar

yine binlerce ağızdan çıkabilecek en güçlü sesle Karaköy'e doğru yürümeye başladı. Karaköy'e giden sokaklardaki evlerin pencerelerinden çıkan kadınların da eylemdeki her bir kişide yarattığı motivasyonla Karaköy'de trafik kapatıldı, yaklaşık bir saat boyunca kadınlar kalabalık halde yürüyüşü sürdürdü.

Sonrasında sosyal medyadan gördüğümüz fotoğraflardan -az önce binlerce kadının bulunduğu Sıraselviler'de- bir grup kadının gözaltına alındığını öğrendik.

Yani aynı zaman aralığında, aynı mekanda bile farklı iki deneyim söz konusuydu. Ertesi günlerde iki farklı deneyimi kıyaslayan ve birini savunurcasına öne çıkaran haberler, yazılar, yorumlar ve fotoğraflar ortaya çıktı.

Oysa bu iki farklı görüntüyü ve eylem biçimini bir başka biçimde değerlendirmek de mümkün. Ne Karaköy'e yürüyen kadınlar ne de bu yürüyüş yerine Taksim Meydanı'na çıkmak için polisle karşı karşıya gelen kadınlar... Daha iyi değiller!

Gece yürüyüşü her bir bireyin ya da topluluğun kendi iradesiyle katıldığı, toplantıları ve örgütlenmesi gönüllülük esasıyla işleyen bir eylem. Senelerdir feminist kadınların inisiyatifinde işleyen ve bugüne dek süren güçlü bir beraberlik.

Gece yürüyüşünün örgütlenme şekline ve biçimine dair birçok eleştiri yapmak elbette mümkün. Bu eleştirilerin en başında “yürüyüşün içeriğine ve yöntemine dair tartışılmaz kabul edilen bir alanın var olması”nı sayabiliriz. Ancak bu yazının amacı gece yürüyüşüne dair eleştirilerimizi sıralamak değil.

Konumuza dönecek olursak, o gün orada bulunan her birey ve topluluk kendi iradesiyle bulunmaktaydı. Tabi ki binlerce kadından söz ediyoruz ve bu binlerce kadının feminist olmadığını söylemek zorunda olduğumuz gibi her kadının eyleme katılma motivasyonunun da farklı olduğunu bilmeliyiz. Dolayısıyla bu yürüyüşte birçok farklı deneyim üretilebilir ve bu kadar heterojen bir toplulukta birbirinden farklı tepkilerin ortaya çıkması engellenemez. Bir başkasının iradesini yok saymadığı, bir başkasının eylemini engellemediği sürece “gece yürüyüşü bütün kadınlardır” diyorsak farklı tepkilerin ve yaklaşımların olmasını engelleyemeyiz.

Diğer yandan böylesi bir yürüyüş içinde birbirinden farklı eğilimlerin ve eylemlerin kime tepki olarak ortaya konduğu da önemlidir. “Kadınlara özgürlük” için çıktığımız eylemde karşımıza aldığımız şey bütününde bize o yolu kapatanlar olmalıdır.

Hepsinden önemlisi tüm yaşananların o günle sınırlı kalmadığını, kadın mücadelesinin sürecini şekillendirdiğini, o gün orada başkaca bir deneyim üre-

tildiğini görmemizdir. Bu deneyimi ancak yukarıda bahsettiğimiz, kadın mücadelesine bugüne dek kazandıran dili kullanarak şekillendirebiliriz.

Bahsetmeden geçmeyelim: O gün orada kimse Süleyman Soylu'yla anlaştığı için İstiklal Caddesi'nden "vazgeçmedi". Kimse bir diğerdenden daha cesur olduğu için gözaltına alınmadığı gibi, kimse korkarak kaçmadı da. O gün orada, kim kadın mücadelesinin nasıl yükseltileceğini düşünüyorsa, öyle eyledi. İstiklal Caddesi'ni zorlamak gerektiğini düşünen, her bir kadını ve bütününde kadın mücadelesini bu şekilde güçlendireceğini öngören kadınlar toplandığımız noktayı terk etmediler. Diğer yandan "Siz bize İstiklal'i vermezseniz, tüm sokaklar bizimdir. Trafığı de durdururuz, geceleri de terk etmeyiz!" diyerek kadınları olabildiğince kalabalık ve bir arada tutmayı amaç edinen kadınlar saatlerce sloganlarıyla yürüyüşü sürdürdüler. Bu iki farklı yorumun, öngörünün ve haliyle oluşan iki farklı görüntünün ortaklaşması, bir sorun olarak görülmesinden önce yeni bir tartışmanın önünü açması ve bir deneyim olarak mücadelemizi şekillendirmesi önceliğimiz olmalıdır. Yalnızca 8 Mart'tan önce başlayan ve sonrasında biten bir tartışma değil mücadelemizin sürekliliğini pekiştiren bir tartışma. Buna ihtiyacımız var.

Ve son olarak: O gün orada kadınlar her halleriyle direndi, beraberdi ve karşımızda olan, sesimizi ksmaya çalışan erkek-devletti.

Anarşist Kütüphane

Şeyma Çopur
8 Mart'ta ve Her Gün Kadınlara Özgürlük
07.04.2020

Bu yazı Meydan Gazetesi'nin 52. sayısında
yayınlanmıştır.

tr.anarchistlibraries.net